

Nr. 12

Mandag 27. mars 1950

4. årg.

Er summarisk dom en forbrytelse mot menneskeheten?

Av Torolv Fanebust.

PA BOTSFENGSLER hadde vi gode, til dels meget gode foredrag eller musikalsk underholdning i fengselkirken hver onsdag. ETT AV DE ALLER dybeste og fineste foredragene var om Sokrates og hans samtid, ved en professor som jeg desverre har glemt navnet på.

PROFESSOREN GJORDE herunder rede for ett av de strids-spørsmålene som førte til at Sokrates måtte tømme det «demokratiske» giftbegeret, — den summariske dom over sjøoffiserene som så seierrike var på veien hjem fra tokt til Sicilien. Men flåten ble overfalt av storstorm. Den led en så sørgelig skjebne at det greske herredømme på havet var brutt.

HJEMMESITTERNE, som ikke var ferdige med å feire seiren, ble skuffede og rasende, og myndighetene — som hadde sendt flåten ut trøstet seg til syndebrukssystemet, ved å fremstille det som om det hadde vært god tid til å redde flåten unna ødeleggelsen, men offiserene hadde vært likegyldige og forsømmelige. — De som kom levende hjem ble derfor dømt summarisk.

SOKRATES BLE RYSTET over denne kyniske forbrytelse, og kampen mot løgneren, opportunisten kom til å koste ham livet. Men når vi så ser at den til gjengjeld gav ham evig liv, får vi en anelse om hva som til syvende og sist lønner seg best — å være løgnens trolldom eller sannhetens tjener.

DESSVERRE FORSØMTE den gode professor å si at vi her i Norge dessverre har begått den

brøde å gjøre medlemmene av et politisk parti summarisk ansvar-
Forts. side 4

Englands demonteringsvanvidd i Vest-Tyskland

Aldri har den kommunistiske propaganda hatt en mere takknemlig jordbunn enn i dag

Kommunismen, den franske galehusparlamentarisme og Englands egoisme umulig-

Det gikk som ventet

Fliesbergs klage over Danmark ble henlagt

Vi gjenga i nr. 9 den svenske ingeniør Erhard Fliesbergs henvendelse til De forente nasjoner med klage over Danmarks krenkelse av menneskerettighetene. Som ventet kom det ikke noe ut av denne klage, dertil kjenner vi generalsekretæren for godt Ing. Flieseberg har nå fått svar og det går ut på, at klagen blir tatt til etterretning av de gjeldende instanser innenfor FN, men at kommisjonen for menneskerettighetene konstaterer at den ikke har noen myndighet til å foreta noen aksjon. FN meddeler at den danske regjering rutinemessig vil bli underrettet om klagens ordlyd. Betegnende for FN.s geografiske kunnskaper er det, at svaret til herr Fliesberg er adressert til Stockholm, Danmark.

Politikk i katakombene

En ny italiensk bevegelse i vekst

Fra vår Roma-korrespondent

To stasjer under en av Romas hovedgater

i katakombenes hvelvinger og ganger bevoktet mot enhver uønsket fremmed utanslles der

Det viste seg at L'Abbe-Lund var en tufs i retten

Han var spak og fortutlet - svarte stotrende og hadde vanskelig for å huske

Ett eneste spørsmål satte hans tankevirksomhet ut av funksjon i over et kvarter

Statsadvokat Dorenfeldts opptreden i retten - betegnes som absolutt bunnen i norsk rettspleie

O. R. sakfører Huse akter å oversende en klage på Dorenfeldt til Riksadvokaten og Stortingets justiskomite

Så kom den dag da Lars L'Abbe Lund steg ned fra Elfenbentårnet, hvor han nå i snart 5 år har vært selvhersker over alle landssvikere, eller i alle fall over en storpart av dem. Lørdag 18. ds. fremsto han som vitne i forhørsretten i Oslo, i anledning av en vordende siktelse mot overrettssakfører Huse, som i Morgenposten i fjor høst, skrev en artik-

kel om interne forhold ved landssvikavdelingen.

HAN HAR NOK VÆRT VITNE TIDLIGERE, men da har man aldri fått noe inntrykk av ham sånn. For det å representere påtalemyndigheten og vitne mot en på forhånd i disse retter hjelpeløs landssviker, krever ingen forstand. Nei, nå skulle han være vitne når det gjaldt hans egne forhold på landssvikavdelingen og det stillet unektelig visse krav. Og da kan det likeså godt sies med en gang, at det er tvilsomt om noen landssviker over hodet noengang har vist en slik åndelig uformuenhet i et rettslokale som L'Abbe Lund. Hjelpeløs stod han der og måtte gang på gang få bistand av statsadvokaten for å komme over sine mange vanskeligheter.

NEI, NÅ VAR SANNELIG IKKE L'ABEE LUND SA HØY i hatten som da han satt som selvhersker på landssvikavdelingen og lot dyktige journalister forme hans uttalelser til pressen. Nå stod han der spak og fortutlet! Han forklarte stotrende og svakt, at det var svært litet han hadde hatt kjennskap til av det som hadde foregått på landssvikavdelingen, for den var oppdelt i mange avdelinger med hver sin ansvarlige sjef.

SA SPØR OVERRETTSSAKFØER HUSE: Sorterer ins. B. under Dem eller har De samarbeidet med ham? Spørsmålet var meget viktig, i det B. skulle ha hatt med en meget kompro-

Men Huse spør igjen og igjen og gjør oppmerksom på, at det ikke nå er spørsmål om kapitler, men kort og godt om hvorvidt B. samarbeidet så meget med L'Abbe Lund at man kunne regne med at han kjente den famøse saken. For å kunne svare på dette enkle spørsmål gikk betydelig lengere tid for L'Abbe Lund enn et kvarter. Jeg syntes å oppfatte det slik, at han tilslutt besvarte spørsmålet med ja, men det kan godt være at han bare sa pip, for den vesle lyden kom bort i tilhørernes spontane latter.

L'Abbe Lund oppgav å være 39 år. Jeg skal la være å gi noe nærmere bilde av det øvrige som skjedde under forhøret av L'Abbe Lund for å spare spalteplass. Jeg skal kun konstatere at han den hele tid var like ynkelig.

Tilslutt våknet dog L'Abbe Lund likesom litt til. Han tok opp dokumenter og presterte da en åndsinnsettsats som i et nøtteskall ga et klart glimt av denne manns juridiske guttehjerne. — Han henviste til data og bebredet overrettssakfører Huse at denne ikke i et nærmere bestemt og langt tidligere rettsmøte hadde kommet med sine anker mot landssvikavdelingen istedetfor å fremkomme med sine beskyldninger i Morgenposten. Dommeren så nokså fortvilet på L'Abbe Lund og statsadvokaten som ellers hele tiden hadde vært fyr og flamme sank nesten ned under bordet. Man vil forstå de nevnte herrens festedåder når det opp-

Hvor skal Jens Gundersen gjøre av seg?

Røis til Trondheim, sier Dagbladet

Nei, her er han uønsket, mener Adresseavisen

Dagbladet som tross alt, må sies å være en framskutt representant for pressfriheten her i landet, henstilte for noen dager siden i en redaksjonsartikkel til herr Gundersen om å la bopel i Trondheim. Dette var etter hans siste forsvarsinnlegg i stortinget, da han formidlet for siste gang prøvte å påvise at landssvikoppgjærets menn og hele oppgjøret var uklanderlig.

Redaksjonen for det største blad nordentjells, Adresseavisen, herr Harald Torp, er åpen

Aldri har den kommunistiske propaganda hatt en mere takknemlig jordbunn enn i dag

Kommunismen, den franske galehusparlamentarisme og Englands egoisme umuliggjør et forenet Europa

Fra vår korrespondent i Vest-Tyskland

«Tyskland er og må alltid forbli en del av Vest-Europa, og man kan ikke tenke seg en europeisk union som ikke også omfatter Tyskland,» skriver Times.

MAN KAN SITERE SIDE OPP og side ned av liknende uttalelser fra britisk, amerikansk og fransk hold og de går alle ut på, at den første forutsetning for et forenet Europa er et tysk-fransk samarbeide. Kan man da tro på et slikt samarbeide? På dette spørsmål svarte nylig en sveitsisk avismann med sans for realiteter: Spørsmålet er ganske enkelt om en vennskapsavtale kommer til å bli undertegnet av Bidault og Adenauer i dag eller av Pieck og Thorez i morgen. I DAG SER DET UT TIL at bare det siste alternativ kan

Kong Paul av Hellas vil samle sitt folk

HAN VIL SANDREKTIGHET OG FORSTÆLSE

Det ville være en kongelig tanke om noe liknende kom til uttrykk også i Norge

Etter de greske valg har kong Paul gitt uttrykk for et bestemt syn for å hele de sår som borgerkrigen har slått. Han håper at de fire sentrumpartier må kunne danne en koalisjonsregjering og for å vise den gode vilje til samhold innad, vil han også virke for amnesti for de politiske fanger.

Detteskjer i et land, som verre enn noe annet er ram-

komme på tale. Moskva har i dag mange gode medhjelpere, men spørsmålet er, om noen i den senere tid har gjort Moskva større tjenester enn Bidault i Paris med sin Saar-politikk og den britiske okkupasjonsgeneral Robertson med sin fra London City dirigerende demonteringpolitikk. Aldri har den kommunistiske propaganda hatt en mer takknemlig jordbunn i Vest-Tyskland enn i dag.

De «blodige kravellerne» ved Gøringverkene, som Reuters byrå har bragt meldinger om, synes lykkeligvis ikke å ha mer med virkeligheten å gjøre enn de fleste andre greuelskildringer, som dette og andre vesteuropeiske nyhetsbyråer har bragt fra Vest-Tyskland i den senere tid. Nei, da går det ganske anderledes blodig til i den franske nasjonalforsamling. Så vettløst som de utvalgte representanter for vestdemokratiene opptrer i det franske parlament, har ikke de sultne og arbeidsløse tyskere noen gang tenkt å bære seg ad, selv om seierherrene fem år etter krigens slutt sprenger i luften de fabriker, hvor arbeiderne kunne ha en sjanse til å tjene sitt levebrød med hederlig arbeide i gjenoppbyggingens tjeneste. Om en eller annen vestdemokrat blør nese-

(Forts. side 2)

met av borgerkrigens vederstyggeligheter. Han mener, at han er konge for og over dem alle, og at folkets velferd ligger i sandrektighet og forståelse, et i sannhet kongelig syn. Vi er så vant til å sende protester til andre, som ikke praktiserer menneskerettene. Kunne det ikke være en tanke å sende en stortingsdelegasjon til Hellas for å lære litt om legemidlene mot folkets splittelse. Vi er da så vant med at statens penger brukes til alle mulige og umulige representasjonsreiser uten at vi ser påtagelige resultater av

det. Kanskje det denne gang

En ny italiensk bevegelse i vekst

Fra vår Roma-korrespondent

To etasjer under en av Romas hovedgater

i katakombenes hvelvinger og ganger bevoktet mot enhver uønsket fremmed, utspilles der et særpreget politisk liv. De menn, som søker sammen her, føler seg som svartskjortenes arvtakere. Mussolinis ånd svever over forsamlingen, hans tanker, hans fanatiske fedrelandskjærlighet og hans tro på den romerske verdensmakts gjenkomst lever blant dem. På fanene som henger på veggene og bæres gjennom gangene, står navnene på dem, som ga sitt liv i denne kampen, og på murene ser man innskrifter: Italia, Italia, hva gjør det at vi dør —

Hvem er så disse menn?

I desember 1946 ble Momento Sociale Italiano (M. S. I.) født. Et og et halvt år etter fikk partiet ved parlamentsvalgene 550 000 stemmer og har 6 representanter i parlamentet og 1 i senatet. Grunnleggeren og fremdeles lederen av denne bevegelse, som ble reist som svar på kommunistenes voldsferd, er den 35-årige dr. Giorgio Almirante. Under krigen var han soldat og ble tilslutt kabinetssjef hos folkekulturminister Mezzazana. I 1945 gikk han under jorden og var en tid løpergutt og gatefeier, og etter generalamnestiet dukket han opp igjen som fugl Phoenix. Jo større trykket ble fra de ytterliggående venstrepartier, desto raskere vokste hans parti. Almirante har engang med italiensk gestus sagt: Alle barn som blir født i Italia, tilhører faktisk oss. Med hver den som dør sykner også kommunismen og demokratiet hen. Og etter denne maxime lever og virker Almi-

Forts. side 4

kunne bli et synbart resultat. Justisministeren, som ganske overraskende fikk en ferietripp til Lake Success, kunne ha godt av å studere, hva en «barbarstat» som Hellas gjør for å samle folket. Han kunne kanskje ha sjanse for å få audiens hos selveste den kloke Paul, som er hele folkets konge.

prestasjon for pressefriheten her i landet, henstilte for noen dager siden i en redaksjonsartikkel til herr Gundersen om å ta bopel i Trondheim. Dette var etter hans siste forsvarsinlegg i stortinget, da han formodentlig for siste gang prøvte å påvise at landssvikoppgjørets menn og hele oppgjøret var uklarerlig.

Redaktøren for det største blad nordenfjells, Adresseavisen, herr Harald Torp, er åpenbart en mann som kjenner ordenes valør til bunns. I en redaksjonsartikkel for lørdag 18. mars erklærer han seg, stort sett enig med Dagbladet, men hans måte å få sagt at statsråd Gundersen er uønsket i Trondheim — er virkelig flott. B.

Nå stod han der spak og fortullet! Han forklarte stotrende og svakt, at det var svært litet han hadde hatt kjennskap til av det som hadde foregått på landssvikavdelingen, for den var oppdelt i mange avdelinger med hver sin ansvarlige sjef.

SA SPØR OVERRETSSAKFØER HUSE: Sorterer ins. B. under Dem eller har De samar beidet med ham? Spørsmålet var meget viktig, i det B. skulle ha hatt med en meget kompromitterende sak å gjøre. Men L' Abee Lund stod der som falt ned fra månen. Det kommer i ny og ne noen tynde ord om hvor mange avdelinger det var og at han ikke ante hva alle disse avdelinger stelte med. Og så ville han snakke om lønnskapitlene for avdelingene.

manns juridiske guttenjerne. — Han henviste til data og behøret overrettsakfører Huse at denne ikke i et nærmere bestemt og langt tidligere rettsmøte hadde kommet med sine anker mot landssvikavdelingen istedetfor å fremkomme med sine beskyldninger i Morgenposten. Dommeren så nok så fortvilet på L' Abee Lund og statsadvokaten som ellers hele tiden hadde vært fyr og flamme sank nesten ned under bordet. Man vil forstå de nevnte herrers fortvilelse, når jeg opplyser at det av L' Abee Lund nevnte rettsmøte, gjaldt en sak for en klient med en meget alvorlig siktelse, en tysker, som tilslutt fikk 12 år og hvor det

Forts. side 4

DET SVENSKE kommunistparti holdes gående MED RUSSISK GULL

Dagens Nyheter bebuder nye avsløringer om kommunistenes virksomhet i Skandinavia

Kommunistenes sabotasje krig vil få uanedede følger under den nåværende situasjon

Fra vår Stockholmskorrespondent

Dagens Nyheter er gått til storeffensiv mot de kommunistiske partier i Skandinavia. Den ene sensasjonelle artikkel avløser den andre. Særlig er det de sabotasje handlinger som påstås planlagt mot den amerikanske våpenhjelp som vekker størst oppmerksomhet.

En har imidlertid inntrykk av, at artiklene er et ledd i en storstilet propaganda-aksjon, som ganske sikkert vil avsløre meget, men en kan ikke lukke øynene for den sindrige vev av forvrengninger, antagelser og delvis sannheter som artiklene er bygget på. Artiklene er store sensasjoner som blir slukt av det lesende publikum.

I Danmark er det vesentlig Politiken som offentliggjør artiklene, og de telegrammer som sparsomt tilflyter den norske presse om disse forhold,

blir hovedsakelig benyttet av arbeiderpartipressen.

Dagens Nyheter's siste store oppslag om kommunistene, går ut på at det svenske kommunistparti får stadig penge støtte fra den russiske ambassade. Også de russiske firmaer i Sverige gir månedlige bidrag til partiet.

Det er ennå ikke offentliggjort noe om det norske kommunistparti nyter godt av det russiske gull, men Dagens Nyheter bebuder offentliggjørelse av ennå en rekke artikler, og som en har god grunn til å anta vil komme inn på de norske kommunisters forhold.

Her i Stockholm er det ialfall atskillig nervøsitet på grunn av kommunistenes tiltakende virksomhet. Alle er klar over at en storstilet sabotasje krig vil komme til å få uanedede følger under den nåværende internasjonale situasjon.

Fanebust banker på justiskomiteens port

Redaktør Fanebust har pr. 15. mars sendt følgende brev

Til Stortingets Justiskomite

Som samfunnsmenneske med borgerrett og borgerplikt vender jeg meg med dette til den ærede justiskomite i en sak som ligger mange i denne opprevne tid sterkt på hjerte.

Er Justiskomiteen oppmerksom på høyesterettsadvokat Gustav Hebers artikkelserie i bladet «8. Mai» om «KONGERIKETS NORGES HØYESTERETT.»

Jeg hefter meg isærlig grad ved art. III den 6. mars.

Med mitt folkevett og mitt minstekrav til moralen i vårt offentlige liv, forekommer det meg at en enten må kunne gjendrive herr Hebers fundamentale påstander overbevisende, eller det må få konsekvenser for Høyesterett og for rettsoppgjøret.

Forhold av så vitale interesser i et folks liv kan ikke forbli flytende.

Toralv Fanebust.

«8. Mai»

Postgiro:

Kontonr. 818 27

En sønns anklage mot de som forvoldte hans fars død

Tidligere formann i Norsk Politiforbund Henrik Rutledal døde p. g. a. umenneskelig behandling i Espeland konsentrasjonsleir

Da han var blitt en dødspreget mann — slapp de ham ut for å unngå at han døde i sellen

Anmeldelse som krevte de skyldige dratt til ansvar — henlagt av statsadvokaten i Bergen og Rogaland

Av Brynjulf Rutledal

DET HENDER OFTE AT FOLK spør meg om det er sant at min far politibetjent Henrik Rutledal ble torturert og mishandlet slik, at det var det som foranlediget hans død. Når jeg så har bekreftet dette, blir det spurt meg om jeg ikke på min mors og egne vegne vil anmelde forholdet og tillike kreve erstatning. Til dette har jeg svart ja, men jeg har allikevel ikke gjort noe særlig med det hele, da jeg til tross for at der er begått forbrytelser mot min far, var klar over at en anmeldelse ikke ville føre til at forbryterne ble dratt til ansvar. Jeg var klar over, og jeg tror også myndighetene regnet med at «rettsoppgjøret» ville bli ennå mer kompromittert såfremt denne sak kom for retten. Dog anmeldte jeg forholdet for en tid siden. Det gikk som jeg hadde tenkt meg det. Statsadvokaten i Bergen og Hordaland — besluttet å henlegge anmeldelsen uten noen forkynding, idet han ikke har funnet tilstrekkelig grunnlag for å innlede etterforskning.»

DET SOM I DAG ETTER MIN mening preger myndighetenes holdning, er redselen for at de forbrytelser som ble begått mot mange NS-folk skal komme fram i dagslyset. Etter de inntrykk jeg og mange med meg har fått av myndighetenes ignorante holdning er deres tilbøyelighet til å kalle det hele for «ryktemarkert» og «uberettigede angrep mot rettsoppgjøret». I det lange løp tror jeg nok at makthaverne gjør klokest i å la politistaten fare og la Grunnlovens ånd atter komme i høysetet. Det kan imidlertid ikke skje sålenge subjektivt raseri er fremtredende og den objektive rettshåndhevelse lar vente på seg. Inntil dette skjer seiler vi med lik i lasten, som stortingsmann Moseid uttrykte det.

VED EN ANLEDNING FIKK JEG, i ett ubevoktet øyeblikk, anledning til å snakke med min far. Det var da vi begge satt på «Lenken» på Espeland. Han så da ut som et levende lik og var blågul og avmagret i ansiktet og på kroppen. Han var så svak at han sjanglet. På det tidspunkt ble «maten» hans delt ut på andre fanger idet han selv var så syk at han ikke kunne spise. Jeg sa til ham: «God dag far.» Herpå svarte han med svak og oppgitt stemme: «Hvem er De?» Jeg sa: «Kjenner Du meg ikke igjen far? Det er din sønn.» Aldri glemmer jeg det blikket han sendte meg. Han støttet seg til meg og sa så: «Nå får mine fiender anledning til å gjøre med meg hva de vil. De myrder meg i langsom kino.» Da en svenskepolitist nærmet seg, sa far: «Hils Din v. or fra meg. Jeg tror jeg dør i sellen.» Så kom en vaktmann og førte min far inn i sellen hans. En tid etter ble min far løslatt fra fengslet fordi han ikke skulle dø der. Da han ble satt på fri-fot var han en knekket mann og legen som undersøkte ham erklærte at han hadde kun noen måneder igjen å leve. Dette holdt stikk.

HENRIK RUTLEDAL SKREV i fengslet ned sin lidelseshistorie. Dessuten skrev han ned en utførlig redegjørelse om forholdene ved Bergens Politikammer under krigen avgitt under

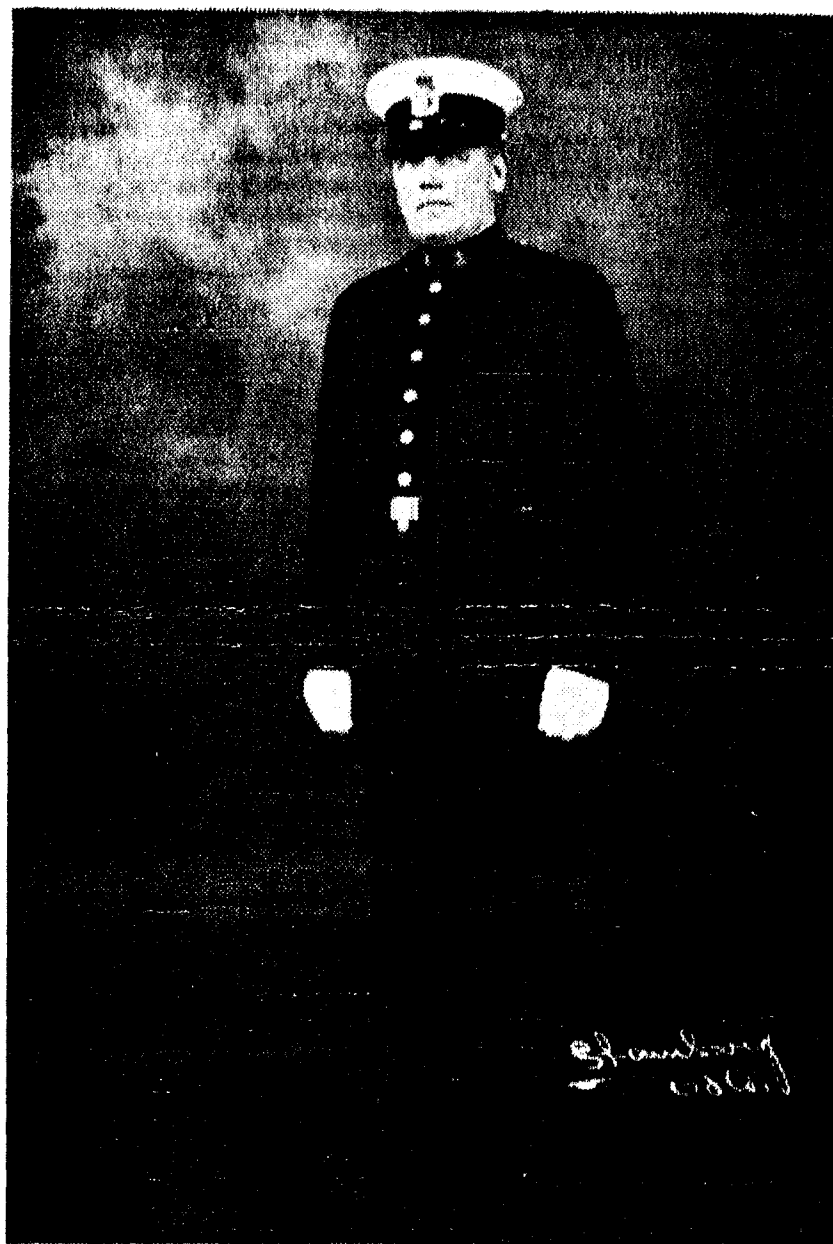
jeg ikke på. Så tok torturen til igjen — enda verre enn forrige dag.

Nå ble det behandling i sellen

med ustanselig nedlegging på gulvet og opp igjen i en forferdelig fart. Jeg holdt ut også dette en tid. Men så merket jeg at ryggen hadde tatt skade. Jeg bad da dr. Røyse — medfange — om hjelp. Og han skrev ut en erklæring om at jeg hadde fått slit i ryggen og at jeg ikke tålte «gymnastikken». Men allikevel måtte jeg ut til gymnastikk. Og da det gjaldt de øvelser som tok mest på ryggen ble disse foretatt inne i gangen på «Lenken». Jeg måtte således mot min protest og under henvisning til legeerklæringen fremdeles i gulvet. Men så nektet jeg bestemt å utføre de pålagt torturovelser, jeg foretrakk langt heller å bli slått av bødlene.

Da det var meget kaldt

og lite tepper (hestedekker) og maten meget salt, måtte fangene drikke meget av det kalde isvannet fra fjellet. Jeg skal således både dag og natt. Dette medførte at jeg fikk en meget stor halsbyll. Etter legens pålegg ble jeg da liggende til sengs i nær 2 uker. De første dager uten det aller ringeste av mat og drikke. Og absolutt ingen pleie forøvrig. Under hele sykdommen ble jeg til stadighet torturert med tremmede og nysgjerrige folk fra byen der skulle få se denne «farlige forbryter». Og rett som det var kom der be-vepnede personer som meddelte meg hvor ofte de hadde ligget

HENRIK RUTLEDAL

Om kvelden viste det seg

at mine føtter var voldsomt oppnovnet. Jeg lot legen se det om morgenen. Jeg hadde da fått nyresykdom og voldsomt høyt blodtrykk, og ble liggende til sengs i 4—5 uker.

Da jeg etter dette begynte å komme meg på fote igjen, inntraff den ting at konst. Garbu ved Bergens Politi kom til «Lenken». Han var sivil. Konstabel Brekke var med. En svenskevakt lukket opp min selle og Garbu begynte sin opptreden med å skjelle meg ut for «din gamle idiot, din morder, din angiver» og spørsmål om hvor mange familier jeg hadde drept og satt på bar bakke o.s.v. Og til slutt trengte han seg forbi vaktens

Etter 70 døgners tortur, sykdom og mishandling

kom jeg ut av «Lenken» for noen ukers opphold i fangeleiren. Men da jeg var kommet ut måtte jeg til å arbeide. Jeg var så svak at jeg gikk og sjanglet. Og på dentiden var der bokstavelig talt hunger blant fangene. De sloss om grisematen. Også jeg spinste grisemat. Men da jeg i oktober forlot fangeleiren var der mat nok for alle. Etter den tid har jeg vært i Bergens Kreds fengsel, hvor jeg har hatt meget god behandling. Men nyresykdommen og det voldsomme høye blodtrykk vedvarer og får nok beholde det til min død.

Da jeg i oktober sist-

Englands —

(Fort. fra side 1)

blod er det ikke på grunn av kollisjon med tyske never. Men situasjonen kan endre seg hvis den franske galehusparlamentarisme får fortsette sin sabotasje mot et forenet Europa, slik som det nå skjer i Saar.

NEDMONTERINGEN OG SPRENGNINGEN av Gøringverkene i Watenstedt-Salzgitter er et nytt strålende eksempel på det vestdemokratiske gjenoppbyggingsarbeide i Tyskland. — Nettopp nå er de ivrig igang med å rasere Europas største fabrikkhall med en gulvflate på 320 000 kvadratmeter. Tyskerne hadde for noen tid siden fått beskjed om at dette anlegg skulle bli stående etterat den krigsindustrielle maskinutrustning var blitt fjernet, og der var utarbeidet planer for å utnytte jettehallen for fremstilling av bygningsmateriale etter et nytt svensk patent. Vest-Tyskland trenger jo mer enn alt bygningmateriale, idet millioner savner menneskeverdige boliger og bor i ruiner og jordhuler. Drønnene fra sprengningene i Salzgitter er demokratiens hilsen til disse ulykkelige.

En annen britisk stordåd er demoleringen av Thoma verkene i Watenstedt-Salzgitter. De kunne utnyttes til fremstilling av kunstgjødsel, men de ble ubarmhjertig sprengt i luften. Det samme skjedde med et gassverk, som før 1945 var av den største betydning for det midterste Tysklands koksforstyring.

Det er således ikke «bare» de 120 000 innbyggere i industribyene Watenstedt-Salzgitter, som rammes av tiltetgjørelsene. Allerede nå er det 13000 arbeidsløse der — eller familiene medregnet 52 000 personer uten forsørgelsesmuligheter. Ytterligere 20 000 kommer i den samme stilling, når demoleringen er tilendebragt sier man på tysk sakkyndig hold.

BARE FOR NOEN MANEDER siden fikk vesttyskerne bebredelser av sine demokratiske formyndere fordi de ikke gjorde sitt beste for å forsøke å forsørge seg selv og forhøye arbeidsløsheten. Den utgjør nå i Vest-

sendte meg. Han støttet seg til meg og sa så: «Nå får mine fiender anledning til å gjøre med meg hva de vil. De myrder meg i langsom line.» Da en svenskepolitist nærmet seg, sa far: «Hils Din mor fra meg. Jeg tror jeg dør i sellen.» Så kom en vaktmann og førte min far inn i sellen hans. En tid etter ble min far løslatt fra fengslet fordi han ikke skulle dø der. Da han ble satt på friføt var han en knekket mann og legen som undersøkte ham erklærte at han hadde kun noen måneder igjen å leve. Dette holdt stikk.

HENRIK RUTLEDAL SKREV i fengslet ned sin lidelseshistorie. Dessuten skrev han ned en utførlig redegjørelse om forholdene ved Bergens Politikkammer under krigen avgitt under eds ansvar. Originaldokumentene har jeg foreløpig latt gå i dekning for det tilfelle at jeg skulle bli arrestert, men avskrifter har jeg mange av. Ved denne opplysning vil nok mange og da helst politifolk føle seg litt uvel. Jeg kjenner dem som hvis de leser dette, skjelver,

Så lar jeg min far fortelle.
Rutledal i mars 1950.

Brynjulf Rutledal.

Torturbehandlingen av H. Rutledal på Espeland i 1945

Da jeg i juni 1945 kom som landssvikfange til Espeland fangeleir ble jeg med en gang fullt klar over at alt på forhånd var planmessig tilrettelagt for torturbehandling av meg, både fysisk og sjelelig.

Torturen begynte allerede ved ankomsten til Espeland. Vi var mellom 20 og 30 tanger som på en gang ble sendt fra Bg. Kreds-fengsel til Espeland. Ikke før var vi oppstilt med ansiktet til veggen ute på gårdsplassen før enn 15—20 svenskepolitimenn kom hen og begynte med et slags eksersis av meg — men kun av meg. Der var da latter, hån og meddelelse om hva slags behandling som nå ventet meg når jeg ble innsatt på «Lenken». Om en stund ble jeg hentet inn på administrasjonskontoret. Der satt ca. 5—6 svenskepolitist og muligens et par andre. Jeg ble av «avkledd» og visitert. Dette gikk for seg meget brutalt med både støt i brystet, armer og underliv. Jeg merket meg at de andre på kontoret så bort når mishandlingen foregikk. Det var umulig å få anledning til å fremlegge tingene mine på skikkelig vis, de ble ved skrik, kalling og banning, revet fra meg. Og tilsist ble jeg skubbet ut i gangen.

Så bar det til «Lenken»

Jeg fikk ikke anledning til å legge mine ting på skikkelig vis inn i den trange sellen, men måtte på kommando kaste alt ut over gulvet. Deretter begynte torturen i en annen form, nemlig ved utallige ganger å måtte legge meg flat på gulvet og så i en

fart reise meg opp igjen. Hurtigere og hurtigere og hurtigere måtte dette foregå — inntil at jeg var helt utkjørt. Samtidig hermed ble jeg utskjeldt for morder, angiver, forræder og ka daver o.s.v. Når så denne «prosess» var gjennomgått ble jeg hentet og framstillet på et kontor i administrasjonen, hvor konstablene Hordnes, Ryland og Jokstad foretok eksaminasjonen av meg. Der ble da fremsatt en serie falske beskyldninger — angående alle «forbrytelser» jeg skulle ha begått. Det hele var løgn og oppspinn fra ende til annen. Jokstad meddelte meg at han personlig hadde fulgt med alt mitt skrutlige arbeide under hele krigen — således hadde han helt og nøyaktig rede på alt forbrytersk som var utført av meg.

Jeg var nå blitt helt og fullt klar over

at mishandlingen jeg allerede hadde gjennomgått hadde sitt opphav fra Hordnes, Ryland og Jokstad, samt en rekke fiender innen politiet i byen. — Dagen etter åpnedes torturen med noe de kalte gymnastikk. Jeg var langt eldre enn mine medfanger (56 år), men måtte følge med i alt av «tortur». Og da jeg etter den voldsomme pakjenning særlig for ryggen, måtte stå og gå i 15—16 timer i døgnet i min selle uten noe å sitte på — og da jeg heller ikke fikk lov å sitte på gulvet, følte jeg at dette ville bli mere enn min helbred kunne tåle. Etterhvert som torturen skred frem ved svenske politiet foretok de også avhøring. Jeg skulle da erkjenne at jeg var angiver og morder med meget mere. — Noe slikt sprøyt svarte

stor halsbyll. Etter legens pålegg ble jeg da liggende til sengs i nær 2 uker. De første 7 dager uten det aller ringeste av mat og drikke. Og absolutt ingen pleie forøvrig. Under hele sykdommen ble jeg til stadighet torturert med tremmede og nysgjerrige folk fra byen der skulle få se denne «fariige forbryter». Og rett som det var kom der bevepnede personer som meddelte meg hvor ofte de hadde ligget på lur for å drepe meg. Og der til kom så press i form av forklaringer både av svenskepolitist og andre. På «Lenken» ble de «fariige forbrytere» betegnet med en rød strek. Av de få med rød strek var Rutledal. Jeg fikk således ikke lov til å barbere meg selv. Der kom særskilt barber til de med rød strek. Døren til sellen ble alltid lukket ved et kraftig slag. Dette voldt meg meget ubehag under sykdommen.

Så kom der ordre om at jeg

i den syke tilstand jeg var (halsbyllen var da i tubakogang) skulle stå opp for en tur til Asane for transport av russiske lik. Jeg bad så tynt om å slippe. Men det kom ordre fra politimesteren i Bergen at jeg skulle ut om jeg så skulle bæres. Jeg måtte da stå opp, og jeg sjanglet av svakhet. Været ble regnuilt og uten overtøy måtte jeg sammen med 8—10 andre tanger foreta bæring av lik fra utmarken og ned til veien. Men jeg var da så svak at jeg klarte ikke å bære. Istedet måtte jeg legge de rotne likdelene på barene. Og dette måtte gjøres med bare hendene — der var ordre herfor. — Jeg holdt på å bekvime av liklukten. Der var således en av fangene (Jansen) som måtte støttes bort, mens jeg fikk kaste meg ned i en lyngtue et stykke derfra for hver gang jeg hadde påytt likbarene. Om kvelden måtte jeg i øsende regn på hovedveien sitte på de tunge likkassene. Og for rett å plage meg ble til stadighet mitt navn skreket ut av svenskepolitiet forat publikum skulle få se hvem jeg var. Det samme gjentok seg på Asane kirkegård hvor kassene ble satt i jorden. Den hele dag arbeidet jeg uten det aller ringeste av mat. Jeg fikk — som de andre fangene — et stykke av et langbrød uten smør, men dette ble ikke smakt av meg, da jeg var meget syk.

traff den ting at konst. Garbu ved Bergens Politi kom til «Lenken». Han var sivil. Konstabel Brække var med. En svenskevakt lukket opp min selle og Garbu begynte sin opptreden med å skjelle meg ut for «din gamle idiot, din morder, din angiver» og spørsmål om hvor mange familier jeg hadde drept og satt på bar bakke o.s.v. Og til slutt trengte han seg forbi vakten og inn i min selle hvor han av full kraft slo meg i ansiktet. Jeg stod under «giv akt» — slik som var meg påbudt, men helt naturlig øyøyet jeg hodet litt tilside slik at jeg fikk halv kraft av slaget, idet hans knyttede neve traff meg på venstre øre og kinn. Det rasende menneske startet på nytt for et enda mere voldsomt slag. Og da hadde jeg utvilsomt blitt slått ned, men da gikk «svenskevakten» imellom, slik at Garbu da måtte gi seg. Konst. Brække så iallfall noe av dette.

Et par dager deretter kom inspektør Tharaldsen

inn i min selle. Inspektøren spurte meg ut om jeg hadde lidt overlast ved slag eller mishandling. Jeg svarte ham at jeg ikke hadde klaget på noen. «Nei,» sa han, «men jeg vet det og du skal si det.» Jeg var da redd for ytterligere mishandlinger, derfor var det at jeg ikke ville si noe. Inspektøren fortalte at det var Garbu som slo og at han skulle bli anmeldt til politimesteren i Bergen. Siden har jeg ikke hørt noe. Men jeg føler meg forvisset om at vedk. overfallsmann ingen ting har fått for det.

Etter turen med de russiske likene

hendte det rett som det var at flere av svenskepolitiet kom inn i min selle hvor jeg lå tilsens. De plaget meg med de russiske likene, hvordan jeg likte dem og hvordan mitt inntrykk av tyskerne var o.s.v. Minst 4 ganger gjentok dette seg. Og hver gang 2—3 bevepnede svenskepolitist. — Jeg svarte som regel ikke. Men den 4. og siste gang gav jeg torturistene inn så som jeg syntes det passet. Torturistene gikk da sin vei, men lovet bestemt at jeg nok ennå en gang skulle få bære russiske lik. Jeg måtte nå bepresten Hagesether hjelpe meg mot mine plageånder og han lovet å snakke med inspektør Tharaldsen om saken. Siden ble det bedre.

sloss om grisekosten. Også jeg spinste grisekosten. Men da jeg i oktober forlot fangeleiren var der mat nok for alle. Etter den tid har jeg vært i Bergens Kreds fengsel, hvor jeg har hatt meget god behandling. Men nyresykdommen og det voldsomme høye blodtrykk vedvarer og får nok beholde det til min død.

Da jeg i oktober sist- leden ble hentet fra Espeland

til Bergen fikk jeg gjennomgå den ting å måtte tåle forhør under press og voldsomheter. Dette foregikk på kontoret til politibetjent Augestad, som har hatt min sak. Da jeg var hentet opp til Augestad — tilkalte han Aasbø, Hille Andresen og Hordnes. Jeg forstod at det var noe usedvanlig som skulle finne sted. Aasbø var fullstendig rasende. Han begynte sin galemannsopptreden ved å kalle, banne med en regn av opplagte falske beskyldninger. Og nå skulle jeg erkjenne meg skyldig i de og de forbrytelser jeg hadde begått. Da jeg benektet eller ikke gav svar til Aasbø deltok både Hille Andresen og Augestad i presset. Men selvsagt like lite nyttet dette. Jeg ble da av Aasbø truet med lege. Jeg skulle mentalundersøkes noe i retning av om jeg hadde nedsatte åndsevner o.s.v. Hordnes sa forholdsvis lite da. Også senere er jeg blitt avhørt under press. 6. februar 1946.

H. Rutledal (sign.)

La ødes, la gå til spilde

Under den danske høyesteretts behandling av saken mot de ledende tyske autoriteter under okkupasjonen opplyste forsvareren, at de tyske sprengninger i Danmark androg til 79 mill. kr. mens den danske sabotasje løp opp i 281 mill. kroner. Hva drap og drapsforsøk angikk var det balanse mellom de danske og tyske. Ingen av dem hadde imidlertid det ringeste å bety for krigens resultat, det var på andre fronter den ble avgjort. — Som vi så inderlig godt vet herhjemme, var det Norge som vant krigen. Et bevis herfor er, at Norge fremdeles er i krigtillstand med Japan og Tyskland. Sannsynlig er det gjemtefronten, som fører denne krigen.

52 000 personer uten forsørgelsesmuligheter. Ytterligere 20 000 kommer i den samme stilling, når demoleringen er tilendebragt sier man på tysk sakkyndig hold.

BARE FOR NOEN MANEDER siden fikk vesttyskerne bebredelser av sine demokratiske myndere fordi de ikke gjorde sitt beste for å forsøke å forsørge seg selv og avhjelpe arbeidsløsheten. Den utgjør nå i Vest-Tyskland ikke fullt 2 millioner, (i det mest blomstrende av alle vestkapitalistiske land USA, er antallet f. t. over 4 millioner), og så må man erindre at Vest-Tyskland må sørge for 9 millioner flyktninger østfra. Den amerikanske overkommisær McCloy formante «sine tyske venner» i en tale i Stuttgart til i stedet for å agitere i utenrikspolitiske spørsmål å forsøke å hjelpe seg selv i en gjenfødelsens ånd som kunne lære å innse «Tysklands store oppgave i arbeidet for organiseringen av Vest-Europa.»

TYSKLAND TOK IMOT DENNE faderlige formaning i taushet, men i dag kan man ikke la være å gi uttrykk for sin forbitrelse og forundring. Kieler Nachrichten uttrykker det således: «Nettopp i det øyeblikk da vi må sette alt inn på å skaffe arbeidsmuligheter til de arbeidsløse millioner, ødelegges arbeidsplassene i stor stil. Man venter av oss at vi skal samle våre krefter om gjenreisningen og blir ikke trett av å love oss alliert hjelp til dette. Vi vil ingenlunde la være å erkjenne den hjelp vi har fått, men vi har ikke lenger noen forståelse for den ødeleggespolitikk som er blitt ført i de fem år etter kapitulasjonen. Også på alliert hold burde man tenke på ikke bare de økonomiske men også de politiske følgerne av dette, særlig nå da der oppføres et nytt stort jernverk bare noen kilometer øst for so-negrensene.»

På den ene side av jernløppet nedmonteringsvanvidd, på den annen side gjenoppbygging. — Hvor takknemlig bør man ikke være i Moskva over vestmaktens overordentlige bidrag til muliggjørelsen av en russisk seir i den pågående kamp om Tyskland!

Tysklandsoldatene kjenner i hvert fall ikke noe til den — utover den stadig pågående kjærlighetskrigen, som de har fått ekstra våpen til å føre. —

«8. MAI»

Kristiansund N.
Box 41

Utgiver og redaktør
Nils Vikdal

Forretningsfører
Per Kvendbø

Kontor: Fløyveien 25 — Telefon 1830
Abonnementspris kr. 12.— pr. år

KORTENE PÅ BORDET

Kardinalpunktet i striden om rettsoppgjøret med NS-folkene er: Var Norge i krig med Tyskland etter 10. juni 1940? Det er ført i marken et hopetall av argumenter og kjensgjerninger, som taler sitt tydelige språk om, at våpnene ble lagt ned denne sørgelige dag, og bekreftelsen foreligger i det utvetydige kapitulasjonsdokumentet. Men intet nytter. De, som ga fra seg makten dengang og forlot landet for å vente på bedre tider og på sin måte føre kampen — ikke krigen — videre, har også makten i dag, og de tier ihjel bevisesene og søker å skjule sannheten. Og hvorfor? Jo, uten det ramler grunnlaget vekk under rettsoppgjøret med NS-folkene. Derfor må falskneriet føres videre koste hva det koste vil.

Det er ingen, som vil påstå, at vi lot alt hap fare, da den norske forsvarsmakt ble stillet på fredsfoot 10. juni 1940, og senere på sommeren ble oppløst. Men det var først og fremst de, som sluttet opp om NS, som førte kampen videre på hjemmebanen. De andre — utvilsomt mange av dem velment — bragte bare ulykke over befolkningen, og de hadde heller ikke i hvertfall til å begynne med London-regjeringens velsignelse til sine tapelige sabotasjehandlinger, som øyeblikkelig medførte motaksjoner fra okkupantens side, hvis uavviselige plikt det var å opprettholde ro og orden.

NS-folkene vaigte folkerettens vei gjennom et visst og begrenset samarbeide rent administrativt med okkupanten og oppnaade å beholde ledelsen i den indre administrasjon med så store resultater, at sultedøden ble unngått og at det indre styre ble opprettholdt. Dette skal skjules, dette skal ties ihjel for å opprettholde legenden om, at NS gikk fiendens erinde, og for å gi legenden større sannsynlighet tviholdes det på, at «Norge førte krigen videre».

Når påstandene står så stikk mot hverandre og når så store både kulturelle, moralske og økonomiske verdier står på spill, ville veien ut av eiendigheten være å underkaste kardinalspørsmålet en upartisk granskning, en voldgutt. Men da må alle kortene ubønnhørlig på bordet.

Alle vil helst tie om det som skjedde 10. juni 1940 og deretter. La oss bare nevne ett punkt: Da 1. divisjon gikk øst over grensen til Sverige, var det svenskens uavviselige plikt å avvæpne troppene og holde dem internert til krigen var slutt. Det ble også gjort. Svenskene kjenner folkeretten og har i den henseende handlet uklanderlig. Da de så utpå sommeren etter forhandlinger med savel London-regjeringen som tyskerne sendte hele divisjonen tilbake til det okkuperte Norge og overleverte den med pinlig nøyaktighet og kvittering hode for hode, skjedde også det i full overensstemmelse med folkeretten og med samtykke fra den norske regjering i eksil. Da vil vi spørre: Hvorfor kan vi så ikke få kjennskap til den telegramveksel og de forhandlinger som de så korrekte svensker førte med London-regjeringen? Det er jo soleklart, at svenskene ikke ville sende hjem en eneste mann, hvis Norge fortsatt var i krig og hvis London-regjeringen hadde hevdet et slikt syn. Det er like soleklart, at London-regjeringen hadde erklært seg enig i hjemsendelsen og at svenskene har dokumentarisk bevis for dette. Men hvorfor skal vi så ikke få alle kortene på bordet? Svaret ligger i den fortløpelse, den sum av lideiser og de veldige tap som er påført NS-folkene og dermed minst to tiendedeler av befolkningen i første rekke. Grunnlaget for dette er torturene og løgnene helt inn i rettssalene, hvor det ble spilt om de anklagedes liv. Det er vel nok a minne om professor Skanche og hans blodige skjebne.

JEG HAR SONEET

Og slipper å leve med en gjeldspost til «rettsstaten» Norge og geniet Gundersen
En frontkjempers foraktelige ord etter «omskoleringen»

Vi treffer en mann som nett opp er kommet ut av «høy skolen» etter å ha sonet sine ti tredjedeler av en dom på brutt 6½ år.

— Hvorfor slapp du ikke ut på halv soning? spør vi.

— Det skyldes «rømning» og «kriminalitet», i den fortolkning av begrepet som jeg ser Fane bust kaller for nynorsk.

— Nå, hvordan det?

— Jo, vi holdt på å svelte ihjel sommeren 1945. Så var vi to mann som stakk ut for å mette oss litt. Vi var omvankende en ukens tid.

— Og det regnes for rømning? Dere var jo varetektfanger, og sultne som ulver?

— Ja, men i lovens forstand var det altså rømning.

— Men det kriminelle?

— Under denne «rømning» låntok vi et gammelt tysk ullteppe og en sovepose i en hytt vi passerte. Vår særede anklage (som sannsynligvis har en useu vanlig prikkfri fortid), fant at vi på dette grunnlag måtte dømmes for tyveri! Han ble hørt med det, hvorfor vi først fikk tilleggsstraff, og deretter ble avskåret fra muligheten til halvsoning. Det er «strengt, men rettfærdig». Ja, og så fikk jeg fire dager da min far lå døds syk. Soning av de tre dagene kom som tillegg på tiden. Og godt er det, så slipper jeg å leve med en gjeldspost på 3 døgn

til «rettsstaten» Norge og geniet Gundersen.

— Geniet? Skal det være en ererbvisning eller et skjellsord?

— Det vil hans juridiske standfeller og historiens domstol være det rette forum til å avgjøre. En fanges vurdering eller ikke, og det trenges heller ikke. Men dette med amnesti på alle fra 20 år og nedover innebærer meget bluff. Hvor mange er ikke dømt for noe som ligger på et halvveis «angiveri»? — De blir sittende igjen, selv om de hverken har lagt grunnstein for opprulling av XU eller noe annet i retning av tragedier med lød til følge.

Nei, la det være reelt, la stroringet sette sin grense uten unnatak, eller la helvede gå sin gang, — Norge til ære og Gundersen til gagn.

Mannen som sitter foran oss er ikke bitter, men hans ord forteller tydelig, at han forakter de menn som idag råder i Norge. Han måtte sone helt ut fordi han ble betraktet som «kriminell» og «rømning». Ung er han, og vi får nåpe at han har livet foran seg — selv om det ser mørkt ut idag. Men han har fått betale godt for sin idealistiske innsats mot «faren fra øst», og selv om han ikke sier så meget så forstår en meget godt at den urett som er gjort mot ham og alle hans kamerater ikke er glemt.

REFLEKSJONER

DR. MED. LEIV KREYBERG SKRIVER I EN KRONIKK I DAGBLADET (11. mars 1950): «Leser en bare norske aviser er det ikke lett å få ta i slike svingninger (han omtaler de amerikanske politikk), fordi mange av våre toneangivende aviser gjør et bevisst og systematisk utvalg av nyhetsstoffet.»

La oss ta en til med det samme A. u. d. a. x. skr. i Farmand (4. mars 1950) «Med bedrøvelse så jeg at Cally Monrads død, med en enkelt hederlig unnagelse, ble omtalt i de færreste og kaldet mulige ord av de meget få aviser som overhode bragte omtale. Et slikt verdig? Man måtte til danske aviser for å finne en fornuftig vurdering av hennes posisjon, og der var heller ikke krigsårene glemt. Vi gjør ikke oss selv noen tjeneste ved å late som om det er glemt hva og hvem Cally Monrad var, og hvilken enestående innsats hun gjorde som sangerinne gjennom sin — i de heldigste øyeblikke — geniale foredragskunst.» Og som tredje altat tar vi med en uttalelse av Arnulf Øverland: «For et kulturmenneske eksisterer det ingen frihet, når ordet er tatt fra ham.» Det er den slags vi opplever i den allerhelligste Oslo-pressen nå om dagen. Det ser ut som om justisministerens ånd svever over vannene og at vannene er adskilleg grumset. Men — hvor lenge vil leserne fortsette å sove og tale dette misbruk av makt — ikke bare overfor NS-folkene, men over for folket?

UNDER RUBRIKKEN «DE GODE GAMLE DAGER» bringer Arbeiderbladet (13. mars 1950) følgende utklipp fra sine egne spalter 11. mars 1925:

Assessor Mohr i forhørsretten har

påny gitt sine bekjente dommer: 10 års tap av statsborgerlige rettigheter. Det gjelder to arbeidsløse som ble grepet på fersk gjerning, idet de stod i ferd med å begå et mindre innbruddstyveri. De var mulktet et par ganger for fyll, men hadde ellers aldri vært i konflikt med loven. Assessor Mohr idømte dem begge 75 dagers betinget dom samt fradømmelse av statsborgerlige rettigheter i 10 år. Det er ingen grense for hva denne assessor kan finne på, ser det ut til.»

Se, der fikk assessor Mohr et durabelt spark. Tenk, å dømme noen for å ha vært iferd med å begå noe så ugatellmessig som et innbrudd! Nei, da er vår tids dommere noe ganske annet. De dommer den mer enn 70 år gamle Olava til bot og rettighetstap i 10 år for å ha vært medlem i NS i 14 dager høsten 1940. Og dertil tapte hun pensjonen etter sin mann, som var omkommet som sjømann, noe som, hvis hun lever ennå, kan gå opp i mange tusen kroner. Kom så å si, at de guttene ikke kan sine saker. Assessor Mohr var bare en synke med sin betingede dom for forsøk på å stjæle nestens gods.

WALES VIL IKKE STYRES FRA LONDON. Dette slagord fikk forøket kraft, da waliserne feiret sin nasjonaldag, St. Davids dag, i London, hvor det bor omlag 100 000 av disse synkende og allikevel innesluttete mennesker, og mange andre steder rundt om i landet benyttet de anledningen til å agitere for kravet om Home Rule. Man hørte mange bitre ord om de harde førkrigsår, da en tredjedel av alle waliser var uten arbeide, og man hørte om etterkrigstidens reising av de nye industrier, om gjenåpning av kullgruvene og om den fryktelige yrkessykdom, støv i lungene, som har slått ut 15 000 av landets gruvearbeidere. Waliserne er langmodige, men likesom skottene vil de nå ha en ende på Londons hegemoni. Det britiske rike har således problemer nok både utenlands og på sin egen øy. De taler så høyt om folkens selvbestemmelsesrett, men vi ser ikke annet enn at folkene selv må skaffe seg den. De får den i hvertfall ikke gratis fra London.

OG SÅ VAR DET SPANIA ENNA EN GANG. Demokratiets voktere i Norden vil ikke høre tale om Franco og hans styre. Heller da suite, enn å gi seg på dette. De mer nøkterne svensker har imidlertid tatt saken på en ganske anderledes praktisk måte. De har opprettet et svensk handels-

Er Aftenposten blitt nasjonal OG UAVHENGIG?

BLADET OFFENTLIGGJØR SENSASJONELLE ANTIBRITISKE UTTALELSER

HAR ENGLAND HINDRET Hitler i å ordne jødespørsmålet på en rasjonell og human måte?

RUSSLAND — verdens største slaktehus

Det hender ofte at folk som aldri har vært i tsar-Russland (især kommunister) fremkommer med den skrasikre påstand at det i det tilbakestående tsaristiske Russland var tilstandene, humanitært sett, de verste som en kan tenke seg og at sovjets

ikke ta kjenskap til den telegramveksel og de forhandlinger som de sa korrekte svensker førte med London-regjeringen? Det er jo soleklart at svenskene ikke ville sende hjem en eneste mann, hvis Norge ortsatt var i krig og hvis London-regjeringen hadde hevdet et slikt syn. Det er like soleklart, at London-regjeringen hadde erklært seg enig i hjemsendelsen og at svenskene har dokumentarisk bevis for dette. Men hvorfor skal vi så ikke få alle kortene på bordet? Svaret ligger i den forrigeelse, den sum av lidelser og de veldige tap som er påført NS-folkene og dermed minst to tiendedeler av befolkningen i første rekke. Grunnlaget for dette er fortienene og løgnene helt inn i rettsalene, hvor det ble spilt om de anklagedes liv. Det er vel nok a minne om professor Skanche og hans blodige skjebne.

Skal ikke dette snart ta slutt? Hvor er historikerne og juristene, som vil rydde opp i hekseprosessene og bringe sannheten for dagens lys? NS-folkene har i snart fem år kjempet med ryggen mot veggen. De har nå med megen møyne reist sitt forbund for sosial oppreisning, som har til oppgave å få en slutt på forfølgelsene og urettferdigheten. Det er et langsiktig arbeide og mange sterke krefter ma overvinnes, men det gar framover skritt for skritt og resultatene avhenger for en stor del av den organisasjonsmessige makt, som kan settes bak kravene. Her trenges ogsa bevisene, kortene på bordet. En ny undersøkelseskomisjon med ubundet mandat og uhildet syn vil kunne klarne begrepene, og den må komme. Men det haster, for ellers er vi alle døde før den sene rettierd skjer.

De små

Av Erling Bjørnson

Når man sitter slik ensom i sitt lønnskammer i funderinger over tidens hendelser og tenker på hvor dagens små menn har brakt Norge, med hat og dom, med forfølgelse og eiendighet, og tenker på hva de store individer kunne ha skapt av lykke, samhold og arbeide for land og folk, da føles det som blodsmak i munnen. — Hele ens indre kommer i en sjelvende ekstase, i en vergeløs angst, som den man føler — når urett øves og ingen hjelp kan ytes.

Jeg ser for mitt øye unge norske menn, uskyldige i gjerning og i sitt hjerte imot de «dommer» samfunnet har dømt. Jeg ser disse idealister vandre tause og vergeløse mot livets siste stund.

Nei, nei, hvor har de brakt vårt kjære gamle Norge? Er folkets stamme og karakter blitt ombyttet? Er det som gjennom arv og utvikling var stort og hellig, styrtet ned i en grå folke-masse — hvor dverge leder i ånd og sinn, i karakter og kunnskap? Er fortid og storhet ikke lengere et bilde fullt av stolthet for land og folk? Skal politisk vold og kyniske ledere kunne forskyve vårt rettsinn og nasjonale ånd? Da blir det store lite og det små stort!

— Disse tanker kom inn over

meg og fikk sin næring under en spørretime i stortinget, hvor justisministeren ble spurt om dødsstraffens opphevelse. Svaret var gitt. Det var ikke den våk-nende folkeånd mot rettsoppgjøret, som svarte, men en uten mann i et stort embete. — Her vil ikke lengere bli eksekvert noen dødsdommer i Norge, sa loven kan hvile!

Den lille statsråd i det store embete, som har sendt så mange til dødens siste time, sist den ulykkelige tine, gode nordmann Skanche, som ble drept under pinsiers rop, skulle ha tilføyet sin tale i stortinget: «Vi får ikke lengere norske menn til å fullbyrde dødsdommene». Det er sannheten og den humane bakgrunn, men også det lysglimt framtiden gir.

Folkets ånd glider naturlig tilbake til fortids livssyn, og de folkevalgte blir stående tilbake i fanatisk middelalder!

Små menn blir ikke større!

Erling Bjørnson.

Husk

at ved en annonse i «8. MAI» rekker De ut over hele landet.

Averter derfor når De har noe å selge, når De søker arbeide eller når De selv ønsker arbeidere eller funksjonærer.

BLADET OFFENTLIGGJØR SENSASJONELLE ANTIBRITISKE UTTALELSER

HAR ENGLAND HINDRET Hitler i å ordne jøde-spørsmålet på en rasjonell og human måte?

Av Potemkin

AFTENPOSTEN PLEIER IKKE irritere lesere eller hårsåre annonsører og samfunnsstøtter med slikt sørgelig luksus som farlige meninger eller sannheter, hverken til frokost eller aftens.

I SIN DIPLOMATISKE «LIVSFJERNHET» bringer bladet typografiske perler av kronikker, som utmerker seg ved virkelig nitid korrekturlesning, og som i sitt platoniske forhold til tidens «brinnende spørsmål» leder tanken hen på middelalderens disputaser om Pavens skjegg og ønglenes kjønn.

ET TYPISK KRONIKKTEMA for bladet ville således være: — Slakteskikker i middelalderen

Aftenpostens behandling av den moderne slaktning her i landet nådde sitt høydepunkt i Quislingsaken. Verden ventet her av bladet en journalistikk av det store, verdensgyssende format. Det var dengang en ufarlig idrett, og Aftenpostens omgang med sannheten, da det gjaldt for den europeiske skueplass a stemple de martrede og dødsinnviende kjempe scoret glatt norsk rekord.

AFTENPOSTENS JOUANALISTISKE TITANER — Ola Brandt og Henning Sinding Larsens skrivemaskiner raste under sakens gang som haggel-skurer på bølgeblikk.

Om en mann hvis nesten overmenneskelige og personlige spartanske livsvørsøi var kjent i Norge og hele Europa skrev Aftenposten på første side 20. august 1945 bl. a.:

«Han er blitt tynnere. Den mørke dressen sitter løst om ham Ansiktet har fått furer det ikke hadde før. Trekkene er fastere. Sporene av drikk og natterangel (uth. her) er visket ut under fengselslivets regelmessighet.»

Den 21. august serverer bladet på første side to spalter Henning Sinding-Larsen, som for sikkerhets skyld er satt med kursiv. H. S.-L. ser ham som en slags Caligula og hamrer seg inn i udødeligheten slik:

«Studerer man det bilde anklagen ruller opp av forræderi,

svindel og bedrag, og det umåtelige privatforbruk, er det de romerske forfallskeisere som dan-ner naturligste historiske parallell. Fysionomisk er der også noe i utseendet som leder tanken til de avslørende byster av seinromerske levemenn.»

AKKJA, DEN STORE SLAKTETIDEN i Norges nyeste historie er foreløpig over, og det er ikke greit for Aftenposten alltid å bringe stoff som kan harmonere med økonomisk suksess.

For sitt eget livs skyld måtte bladet lede kobbelet dengang!

MEN I DAG ER BLADET atter blitt sovemiddel og en gullgrube for skrivende lektorer. Da alle vil sove — søvn er deilig — er Aftenposten Norges mest utbredte.

MEN NA MA BRITISH PRESS OFFICE ta for seg sjefredaktøren, den kronisk eie gode Smitt Ingebrigtsen! Fra den 8. mars i år har en åpenbart farlig person — herr Jens I. Bjørneboe fått inn en kronikk, betitlet Hjertets blindhet. Den er en anmeldelse av Arthur Koestlers bok: Promise and Fulfilment, Palestine 1917—1949.

HERR BJØRNEBO KAN sannelig bli en fare for all konvensjonell «tenkning» blant oss Aftenpostlesere. Hør bare her:

«Sannhet vokser ikke på trær, aller minst når det dreier seg om forståelsen av politiske problemer — disse fragmenter som tilsammen danner den mosaikk vi kaller historien»

HVA VIL BRITISH PRESS OFFICE si til herr Bjørneboes

verdens største slaktehus

Det hender ofte at folk som aldri har vært i tsar-Russland (især kommunister) fremkommer med den skrasikre påstand at det i det tilbakestående tsaristiske Russland var tilstandene, humanitært sett, de verste som en kan tenke seg og at sovjets humanisme med sin humane justis inntar en fremrakende plass i verden.

Hva sier så de resultater som Kommissjonen for Undersøkelsen av Den Røde Terror, under ledelse av professor Sorel er kommet til. Jo, itølge hans oppgaver, er der blitt skutt inntil år 1922 — en million syv hundretusen mennesker. Itølge Entente Internationale Contre la III Internationale er der i SSSR i tiden 1917—1923, altså før kollektivisering og Jesjovs tid, blitt skutt 1,860,000 mennesker, altså gjennomsnittlig 850 mennesker pr. dag. Ser man så tilbake på tsar-tiden fra 1821 til 1906, finner man det dokumentert at der i løpet av 85 år ble skutt 997 mennesker for mord. Hvis vi regner befolkningstallet rundt 100 millioner, så er prosenttallet mindre enn i Norge i perioden 1945—50.

gjengivelse i den ellers rettenkende Aftenposten av Koestlers antibritiske og sensasjonelle behandling av jødeproblemet og forhistorien til den nye stat Israel. British Press Office, som vil tillate en oversettelse til norsk av f. eks. Liddell Harts for norske historieforskere ubehagelige bok: THE REVOLUTION IN WARFARE?

Herr B. gjengir Koestlers skildringer av forholdene i Palestina slik:

«.... De arabiske landeiere var fornøyde over mangt og meget, men ønsket ingen gjennomgripende forandringer. Landets (Forts. 4. side)

HAR DE HØRT DET? Nå skal stortingsmennene bevilge seg pensjoner på samme måte som de i 1939 bevilget seg et ekstra år på tinget og dumpet midt opp i krigsbegivenhetene. Hvor meget de har tenkt seg som sær-lønn er det vel ingen som ennå vet, men det synes fremdeles å være nok å ta av i statskassen. Det sies så be-
smærende av A-partiets sterke mann

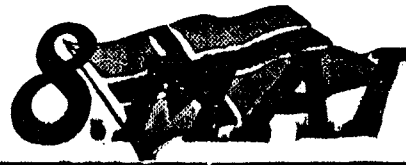
kenes selvbestemmelsesrett, men vi ser ikke annet enn at folkene selv må skaffe seg den. De får den i hvert fall ikke gratis fra London.

OG SA VAR DET SPANIA ENNA EN GANG. Demokratiets voktere i Norden vil ikke høre tale om Franco og hans styre. Heller da suite, enn å gi seg på dette. De mer nøkterne svensker har imidlertid tatt saken på en ganske anderledes praktisk måte. De har opprettet et svensk handelskammer i Madrid. Og for ikke å nevne vår skarpeste konkurrent på det spanske marked, Island, som ved årsskiftet sendte en envoye extraordinaire et ministerplenipotentaire, Peter Benedictsson, til Madrid. Vinden blåser altså stikk mot vår barske nordenvind og det ene land etter det annet sørger for å ha sin representasjon i orden. Spanja ligger som bekjent ved Atlanterhavet og er tross alle mørke spådommer allikevel et fremtidsland, som må regnes med. Den forunderlige Ola vil ikke forstå det, men så må han også betale for det mens alle de andre smiler lunt i skjegget over slik en taper tinnsoldat. De var engang ondskapfulle nok til å narre Ola ut på glattisen, og ingen av dem er til sinns å hjelpe ham inn igjen når matklokken ringer. Han får stå der og se på at de andre forsyner seg ved dekket bord.

TILSLUTT SKAL VI TA NOEN ORD OM ATLANTERHAVSPAKTEN og dens konsekvenser. Vi skal nøye oss med å sitere den britiske kooperasjons organ Reynolds News, som åpenhjertig skriver følgende:

«.... Vi har gitt vår tilslutning til en avtale (A-pakten) som effektivt begrenser vår nasjonale suverenitet. Uten amerikansk godkjennelse og uten amerikanske bomber kan vi ikke lengre gå til krig i selvforsvar eller føre vår egen politikk.... Den endelige avgjørelsen om krig eller fred for oss hviler ikke lenger i det britiske parlament, men hos den amerikanske kongressen.....»

Oksvik: «Skattevesenet sørger i dag for den sosiale utjevning, som man tidligere bare trodde kunne ordnes ved en revolusjon, og denne erkjennelse er jo i seg selv et stort fremskritt samfunnsmessig sett.» Eller for å bruke Brofoss' mer pulmpe ord: «Det er pussig hva folk kan venne seg til å tale.» Og det sies på bakgrunn av at den gjennomantillige beaktning hos oss er dobbelt så høy som i våre naboland og at den ved de nye bebudede om-dreininger på skatteakruen blir ennå verre.

Er summarisk dom en —

(Forts. fra side 1)

lige... Og at denne uhyrlighet ble arrangert av regjering og storting, godkjent av høyesterett og praktisert av politiet, påtalemyndigheten og domstolen under kirkens og pressens applaus mot langt oppunder hundre tusen mennesker i samfulle fem år. — Dette skjer to tusen fem hundre år etter at den greske stat ga verden det avskrekkelige eksemplet og Sokrates ga oss det gode eksemplet. Så tungnemme er menneskene («Visste du ennå på denne dag hva som tjener deg til fred, men fremdeles er det skjult for dine øyne»)

JEG MATTE PA NY MINNES professorens foredrag da jeg leste om nåværende høyesterettsdommer, dav. midlertidige politimester Reidar Skau's summariske forhåndsdødsdom over frontkjemperne.

VAR DET IKKE ca. sju tusen mann som vendte hjem etter å ha våget livet som innsats mot det de var opplært til å se som «faren fra øst», — og som fremdeles spøker så uhyggelig i verdenspolitikkens sodoma og gomorra?

I EMBEDS MEDFØR offentliggjorde herr Skau denne sin summariske forhåndsdødsdom over 7000 unge menn bak den etter krigsnazistene arvede piggråd. Og dog er det om disse karene høyesterettsdommer Gusav Heber skriver

at Høyesterett uten noe som helst bevis har gått ut fra at Sovjet-Russland var en med Norge forbunden stat, sljønt det hører til de notoriske kjensgjerninger at kongen eller regjeringen ikke har inngått noen forbundstraktat med Sovjet-Russland, og at noen slik traktat heller ikke er ratifisert av Det norske Storting. Derfor er da også de dommer som er avsagt over front-

kjemperne noe av det mest rettsstridige Høyesterett har prestert, bortsett fra at de sosialt sett er de aller tåpeligste, og det vil ikke si så lite, skriver herr Heber.

MEN STAR DET SLIK TIL med kongeriket Norges Høyesterett og med de frontkjemperdommene som er avsagt der eller indirekte godkjent der, hva skal en så si om herr politimester, nåværende høyesterettsdommer Reidar Skaus summariske forhåndsdødsdom over 7000? — Det kan ikke være sant, — det må være en ond drøm?

Er det ikke nå på tide at herr høyesterettsjustitiarius Emil Stang taler? Taler De godt, herr Stang, skal jeg heller tie en stund!

Toralv Fanebust.

Er Aftenposten —

(Forts. fra side 2)

jødiske minoritet var økonomisk sett allerede den sterkeste part, men politisk var fremdeles grunneiernes overlegne. Uttalelser fra engelsk hold lot også ane at løftet om det «nasjonale hjem» ikke lenger kunne tas så altfor bokstavelig. De arabiske muftis ønsket innvandringen stoppet, og i 1939 kom Chamberlains «White paper» som reduserte den jødiske emigrasjonskontingent til et rent symbol. Han gjorde det for å bevare freden i østen, og dermed brøt urolighetene ut. I løpet av kort tid nådde de en rystende heftighet og bitterhet.

Det skyldes i første rekke at Palestina-jødene ventet med åpne armer på å få ta imot de forfulgte jøder fra Mellom-Europa.

De seks millioner som ble myrdet av nasjonalsosialistene, kunne alle ha funnet et tilfluktssted i Palestina, hvis den britiske regjering hadde gitt dem tillatelse. Det stod ikke på Hitler. (Uth. her.)

Flyktninger som nærmet seg Det hellige land illegalt ble

Det viste seg at —

Forts. fra side 1.

kunne ha blitt tale om dødsstraff Overrettssakfører Huse skulle altså bruke en slik sak til et oppgjør med landssvikavdelingen. L'Abée Lund stod der og skjønte ingen ting av dommerens taushet og aktors fortvilelse, han pukket på å ville ha sine opplysninger protokollert.

Tilslutt nærmest snerret aktor Dorenfeldt mot dommeren: Vi får ta med et par linjer av det. Og så ble L'Abée Lunds blama sje protokollert.

Vi skal et øyeblikk dvele ved den lille labelundske eskapade. Den var uhyre interessant. Det var latterlig å konstatere L'Abée Lunds gutteaktige fornærmelse over at ikke Huse kunne ha kommet med sine anker mot landssvikavdelingen i ett mere eller mindre lukket rettmøte (istedet for å la det springe som en bombe i Morgenposten), så kunne L'Abée Lund ha forberedt seg — (ja verden er ofte stygg sånn L'Abée Lund, fryktelig stygg!) — Vi fikk i dette glimt av hans hjerne, også forklaringen på hvorledes mange landssvikere har stått i retten og måttet forklare seg om siktelsener som de ikke forstod noe av. Det er de landssvikere som har hevdet, at disse siktelsener var fremkommet i direkte ondskap. Nå heller jeg mere til den oppfatning, at det beror på L'Abée Lund dillettantisk hjernespin.

DET ER GRUFULLT A TEN-KE PA, at denne ubetydelige L'Abée Lund i nesten 5 år har sittet og øvet avgjørende innflytelse over tusender av landsmenns liv, helse og skjebne.

Under den bebudede landssvikdebatt bør vi også få opplyst hvem som har ansvaret for denne manns ansettelse. Jeg begynner nå særlig talt å forstå grunnen til at Tsjekkoslovakia har måttet ta rettspleien ut av hendene på brødjuristene og gi dem til folket. Det har forøvrig allerede her hjemme vært hevdet at Stortinget forlengst burde ha tatt rettsoppgjøret ut av våre brødjuristers hender. Det er i sannhet nødvendig at det blir gjort.

MEN VI ER SLETT IKKE

til et meget interessant punkt når det gjelder rettsoppgjøret. I en pause vekslet jeg et par ord med overrettssakfører Huse. — Han meddelte da, at han ville utarbeide en klage på Dorenfeldt og oversende denne til riksadvokaten, samtidig som han vil sende kopi til Stortingets justiskomite. Justisministeren har uttalt at berettiget kritikk vil det bli tatt hensyn til og at granskning skal skje til begge sider.

VI SKAL FØLGE ARVAK-ENT MED for å se om det blir tatt forholdsregler mot denne Dorenfeldt eller om lov og bestemmelser ikke gjelder for personer som har juridisk embetseksamen og hører til på den rette sida. Vi vil ha dette spørsmål opp også, når Stortinget skal behandle rettsoppgjøret. Det er lenge siden Lorentz Vogt har gjort oppmerksom på i pressen at Dorenfeldt er inhabil som gransker. Det minste som bør skje er at Dorenfeldt blir fritatt for videre granskning.

I RETTEN APENBARET IMIDLERTID DEN SAMME DORENFELDT et trekk som jeg gjerne vil notere til hans kreditt. Da latteren blant publikum over L'Abée Lunds hjelpeløshet ble for støyende, påtalte Dorenfeldt dette overfor dommeren. Denne kom med en advarsel og

De som vakt skulle være

Endelig har det norske folk fått seg forelagt alt som er sagt av betydning om de menn som i 1940 i første geledd hadde vaktholdet her i landet. Vi har fått undersøkelseskommissjonens, prokollkomiteens og endelig Odels tingets uttalelser og bedømmelser om regjeringen Nygaardsvolds, om høyesteretts, om presidentkapet, om fylkesmennene o.s.v. Disse handlinger og forhold er framstillet og folket selv kan jo lettere enn før danne seg en begrunnet mening om handlingene utover våren i det skjebnevangre året 1940.

let mer rakrygget. — Ja, det er lett å si det nå 9—10 år etterpå. — Det er lett å si nå etterpå at de som hadde vaktholdet i 1940 satte kikkerten for det blinde øye og derfor intet så. La være at de ikke holdt mål. De handlet sikkert så godt de kunne. Derfor har utvilsomt de fleste av det norske folket funnet uttalelsen i disse bevingede, men dog så alvorlige ord av Hambro: De gjorde det så godt de kunne, deri ligger deres unnskyldning og deri ligger deres dom.

Så skulle vel alt være bra nå? Nepppe Odels tingets avgjørelse 1949, ovenfor nevnte saker har utvilsomt skåret ganske dypt i hjerterettene på de mange, mange tusener såkalte skikkelige og gode mennesker som har vært og er i landet.

Førstekl. damefrisør (friserdame)

som arbeider selvstendig, viderekommende elev og herrefrisør, får plass straks på Oppdal. Send attester med lønnsforl. Bill. nrk. «Gode betingelser», nr. 123.

Safe — Konvolutten

(Patentanm.)

har innvendig forsegling og kan ikke åpnes av uvedkommende. Vanlig konv.pr. + kr. 3.— pr. hundre. Alle sorter kan skaffes. Fra lager hvit forr.konvolutt, kr. 5.50 pr. hundre + porto. Minste kvantum 100 stk.

SAKO, postboks 122, Stavanger.

Tidl. frontkjemper, 28 år,

med artium og handelsskole, søker stilling. Praksis i alm. kontorarbeide som bokførsel og korrespondanse samt endel salgsvirksomhet. Evnen og viljen til å utføre godt arbeide tilstede i rikt mon. Kan De gi meg sjansen? Bill. nrk. «Hva som helst — Hvor som helst — Når som helst», nr. 124.

Linolitt gulvbelegg

Sterkere og billigere på gulv og trapp enn linoleum. Be om pris og bruksanvisning for blanding og legning. G. KRISTIANSEN, Krøderen. — Tlf. 15.

«Sannheten Frigjør»

Boken sendes innb. for kr. 7.50. Omgående levering, portofritt hvis beløpet vedlegges bestillingen til:

«8. Mai», Box 41, Kristiansund N.

Brevveksling.

Valdresgutt i 40-årsalderen som eig ein liten fint beliggende Valdresgård, ønsker brevveksling med ei snild påliteleg jente i 30-årsalderen. Helst ei som har vore medlem av NS.

B. m. «Påliteleg», nr. 84.

Hallo damer.

Forretningmann i fast stilling, disponent for bedrift på Vestlandet — noen formue — tidl. N.S.-ordfører, søker forbindelse med bra N.S.-dame 30—40 år, gjerne med formue. Brev med foto ønskes snarest under Bill. nrk. «Påske 1950» nr. 118.

Vant gårdsakar

får plass på middels stor gård i

Politikk i —

(Forts. fra side 1)

eller regjeringen ikke har inngått noen forbundstraktat med Sovjet-Russland, og at noen slike traktater heller ikke er ratifisert av Det norske Storting. Derfor er da også de dommer som er avsagt over front-

Politikk i —

(Forts. fra side 1)

rante og hans fanatiske tilhenger.

M. S. I. teller allerede over 500 000

medlemmer, som er innskrevet. Dertil kommer allerede ca. 2 millioner tilhengere rundt om i Italia. Samholdet er sterkt. Medlemmene føler seg bundet til hverandre i liv som i død og offer for den felles kamp til siste lire. Mange penger kommer fra Syd-Amerika, hvor et stort antall av de tidligere prominente fascister lever og virker, bl. a. Vittorio Mussolini, de tidligere partisekretærer Scorza og Giunta, exminister Maroni, Spinelli og ridderkorsbæreren Enzo Grossi.

M. S. I. eller Missini,

som partiet heter på folkemunning, har gjennomført en streng disiplin, og man må gjennomgå en streng siktnings, før man kan bli innskrevet medlem, slik at ingen politiske provokatører eller kriminelle elementer kan lure seg inn. Det er idealistene, som skal samles, og de kommer fra alle kanter av det herjede Europa. Mange flyktninger nordfra får hjelp og støtte så de kan komme videre til Argentina for å vente på bedre tider. M. S. I. sørger også for å få flyktningene ut av konsentrasjonsleirene, bl. a. fra den beryktede Fhaschtt ved Alatri, en leir som hates av alle, idet flyktninger som blir anbragt der må arbeide som de reneste galeislaver. Selv pavekirkenes anstrengelser for å rette på forholdene der har vært forgjeves. Det gir M. S. I. ny næring og skaffer et stigende antall medlemmer.

Cesar er det navn som stadig gjentas. Kun de innviede vet, at det er Mussolini, det menes. — Hans forherligelse er forbudt i Italia, men Cesars ikke. Mussolini er den usynlige fører, Admirante er bare hans stedfortreder, sier tilhengerne. Og etter det arbeides det videre for et nytt og sterkere Italia.

Palestina-jødene ventet med åpne armer på å få ta imot de forfulgte jøder fra Mellom-Europa.

De seks millioner som ble myrdet av nasjonalsosialistene, kunne alle ha funnet et tilfluktssted i Palestina, hvis den britiske regjering hadde gitt dem tillatelse. Det stod ikke på Hitler. (Uth. her.)

Flyktninger som nærmet seg Det hellige land illegalt ble endog sendt tilbake til Tyskland.

De fleste jøder i Palestina hadde venner og nære slektninger blant de seks millioner (?) som forsvant i krematoriene. Den britiske regjering mente at det var av verdi for krigsførselen å ha arabernes sympati på sin side, og spilte kortene etter dette. Og hvor meget arabernes sympati i militære anliggender var verdt viste seg senere da jødene med det dårligst tenkbare krigsmateriell slo deres velutrustede tropper i et forhold av en til ti.

Engelskmennene stirret seg imidlertid blinde på arabefæren og lot den overveiende del av de europeiske jøder omkomme. (Uth. her.)

Orientspesialistene så dem helt enkelt ikke.

(Det er dette Kostler kaller «hjertets blindhet» og det er en utbredt defekt .....)

..... Dette utrolige, sørgelige faktum er kjernen i hva vi kaller Palestina-konflikten ....

.... Bevin, «pseudomachiavelisten» er det navn Koestler gir ham — var etter krigen zionismens betydeligste motstander. — Og hans bestrebelse førte til at de overlevende europeiske jøder fikk ligge ennå tre år bak piggtråd (uth. her) før de fikk utsikter til å komme inn i Palestina. Det eiendommeligste er at Bevin inntil dagen for arbeiderpartiets valgseir snakket varmt for jødernes sak. Avsnittet om «pseudomachavellisten» byr sammen med kapitlet om det moderne Israels kulturliv de eneste muntre sider i et ellers dystert dokument.»

Såvidt herr Bjørneboe. —

Ja, dette var virkelig et dystert dokument i Aftenposten. Bare ikke bladet nå blir en fare for det offisiell kjærlighetsfulle forhold til England?

Hva sier «statsadvokat» Dorenfeldt?

ne manns ansettelse. Jeg begynner nå ærlig talt å forstå grunnen til at Tsjekkoslovakia har måttet ta rettspleien ut av hendene på brøddjuristene og gi dem til folket. Det har forøvrig allerede her hjemme vært hevdet at Stortinget forlengst burde ha tatt rettsoppgjøret ut av våre brøddjuristers hender. Det er i sannhet nødvendig at det blir gjort.

MEN VI ER SLETT IKKE FERDIG med rettsmøtet i Huse-saken med dette. Denne statsadvokat Dorenfeldt er et helt kapittel for seg. En slik opptreden som Dorenfeldt viste i dette rettsmøte betegnet den absolutte bunnen i norsk rettspleie. Mens bestemmelsene for aktor uttrykkelig sier, at han skal opptre rolig og verdig og eksaminere tiltalte på en verdig måte, han skal medvirke til sakens oppklaring o.s.v., overtrådte Dorenfeldt flagrant alle disse bestemmelser. —

Han utfoldet en vivasitet som en sirkusklovner kunne ha misundt ham og for opp og ned av stolen. Et av toppunktene oppstod da han reiste seg fra stolen og for gud vet hvilken gang, pekte på Huse og sa: De er kriminell! Da Huse gjorde oppmerksom på at nå kunne det være tale om, for ham, å reise siktelse mot Dorenfeldt, rettet han uttrykket nølende til at Huse iallefall var sikket for noe som var kriminelt. Med jevne mellomrom skrek han: Jeg utvider siktelsen, ny siktelse mot Huse! Et annet høydepunkt nådde Dorenfeldt, da Huse bemerket at dessverre, er jo visse dokumenter bortkommet. Da reiste Dorenfeldt seg igjen i full høyde, løftet en bunke dokumenter høyt i luften og smelte dem med et brak i bordplaten, idet han utbrøyt: Jeg er mannen som aldri gir meg! Og så runget latteren i lokaløt!

DET VAR UTMERKET, SIER HUSE og etterlyser et dokument. Så viser det seg at det mangler dokumenter allikevell!

Først sier altså Dorenfeldt i et annet rettsmøte, at en dokumenthaug er kommet bort, så brysker han seg med at han har skaffet tilveie dokumentene allikevell, og så mangler det dokumenter allikevell.

SLIK FOREGAR DET UNDER GRANSKING av rettsoppgjøret i en norsk rett anno 1950. Det kunne være meget mere å fortelle om Dorenfeldt fra rettsmøtet, men dette kan være nok.

Vi er imidlertid nå kommet

VI HAR TATT utskrivningene, prokotoollkomiteens og endelig Odels tingets uttalelser og bedømmelser om regjeringen Nygaardsvolds, om høyesteretts, om presidentskapet, om fylkesmennene o.s.v. Disse handlinger og forhold er framstillet og folket selv kan jo lettere enn før danne seg en begrunnet mening om handlingene utover våren i det skjebnesvangre året 1940.

Nektes kan det vel ikke at en er blitt sittende igjen med en beklemmende følelse av at mangt kunne ha vært gjort anderledes — ja vært gjort slik, at en kunne ha sluppet ydmygelsen våren 1940 og sluppet for det vesentlige av elendigheten ned gjennom årene etterpå. — Bare dette, om der våren 1940 hadde vært mobilisert i rett tid og på fagmessig måte, at festningene våre hadde vært i forsvarlig stand med full besetning og utstyr, at miner hadde vært utlagt i rett tid o.s.v. Dette ville sikkert ha forandret situasjonen i betraktelig grad. Vi husker hva Ludendorf sa i 1914: «Vi skulle ha tatt baser i Sør-Norge, men nordmennene er på post.» Dette at vi i 1914 var på post avverget ulykken den gang. Det kunne forhåpentlig også ha avverget ulykken denne gang.

Berggravs akkorderingsgang til Dellbrügge for å sondere stemningen. Hans forslag og den støtte dette fikk av justitiarius Paal Berg, forslaget virkning på presidentskapet, henstillingen til Kongen om å abdikere, Berggravs og Paal Bergs radiotaler etc. brant seg inn i den norske folkesjæl og bidrog sikkert i høy grad til at så mange utgjennom årene 1940 og 41 meldte seg inn i NS.

De fant sikkert etter alt det som var passert, at det var livsviktig å orientere seg for det nye som var i emning.

De sviktet de som vakt skulle være og allikevell er jeg så inderlig enig i den avgjørelse som odelstinget traff.

Hva gagn var det i å reise rikarett mot flere eller færre av disse menn? De handlet sikkert etter beste skjønn. La oss huske på den fare og den frykt vi alle den gang levde under. La være at andre menn ville ha hand-

være at de ikke holdt mai. De nanolet sikkert så godt de kunne. Derfor har utvilsomt de fleste av det norske folket funnet utløsningen i disse bevingede, men dog så alvorlige ord av Hambro: De gjorde det så godt de kunne, deri ligger deres unnakylidning og deri ligger deres dom.

Så skulle vel alt være bra nå? Neppes Odelstingets avgjørelse 1949, ovenfor nevnte saker har utvilsomt skåret ganske dypt i hjerterettene på de mange, mange tusener såkalte skikkelige NS-folk. Slike som ikke har gjort annet galt enn å feilvurdere situasjonen. Også disse passive NS-folk ble utpekt som landsvikere og idemt strenge straffer og lågt store bøter og går der fremdeles utfrosset og med det påsatte svimerke. Er ikke tiden inne nå til å vise disse utstøtte, disse spedalake, litt mer forståelse? Disse stakkars mennesker, som nå i flere år har gått der som skadeskutte dyr, som liksom har skjelve for hvert pust i skogen, for hvert rysten av løvet, for hver skvulp fra bakken. De vet og er inderlig overbevist om at de intet galt har gjort, og at deres passive medlemskap i NS i kortere eller lengere tid intet er å regne i sammenligning med alt som er og som sikkerlig også blir avslørt i dagene som kommer.

Intet skulle være rimeligere enn at Rettsoppgjøret for disse, straks ble tatt opp til revisjon og at en fulgte Hambros ord:

— De forstod det ikke bedre. La det være deres unnakylidning men også ders dom.

At denne dom også kommer til å gjelde disse slik at de andre dommer oppheves.

Hambros politiske dom er vel egnet til å bli stående inntil den dag da historiens dom kaster sitt lys over land.

Da, herr redaktør, og først da kommer vi tilbake til menneskeverdige forhold i dette landet. Da og først da kan disse tusener av skikkelige folk som i dag går brennemerke trekke hånden gjennom piggrådgerdet til de andre og love for Gud og mennesker at skulle vårt kjære fedreland atter komme ut i hardt vær så er vi alle nordmenn.

Gladstad i Vega, 20. januar 1950.

Johs. Jacobsen.

Hallo damer.

Forretningsmann i fast stilling, disponent for bedrift på Vestlandet — noen formue — tidl. N.S.-ordfører, søker forbindelse med bra N.S.-dame 30—40 år, gjerne med formue. Brev med foto ønskes snarest under Bill. mrk. «Påskeen 1950» nr. 118.

Vant gårdskar

får plass på middels stor gård i Trøndelag, fra 1. april. B. m. «Arbeidsvillig», nr. 127.

Husrom,

helst værelse med et lite kjøkken, ønskes leiet for enal. litt eldre dame (enke) som har vært medlem av N.S. og derfor er blitt husløs. Har arbeid i Oslo.

Bill. mrk. «Helst Oslo eller omegn», nr. 128.

Bekjentskap.

N.S. mann, 46 år, ønsker bekjenskap med N.S. jente eller enke for e. ekteskap.

B. m. «Eget hjem», nr. 122.

2 ordens sydamer,

den ene må kunne arbeide selvstendig, får plass på systue. Industristed nær Bergen. Hus skaffes.

Bill. mrk. «Snarest», nr. 126.

Gårdskar,

gjerner agronom, søkes til middelstor, lettbrukt Totengård fra 14. april. Helst traktorvant. Lønn kr. 350.— + opphold pr. mnd. Telefon 51, Kolbu.

Oskar Egge, Kolbu st.

Hallo — hallo, N.S.

Er det noen som kan skaffe meg en dreibenk til rimelig pris? Bill. mrk. «Hurtigst», nr. 125.

Tilsalgs.

4 par dame-kunstløpskøyter nr. 38—39, billig tilsalg. Bill. mrk. «Engelsk» nr. 129.

Kand. jur.

m/ handelsgym, praksis fra off. og privat virks., bl. a. eiendomsmevl. og skattevesen, søker stilling snarest.

Bill. mrk. «1632», nr. 130.

Løssalgpris 25 øre

Nordmørspostens Trykkeri

NYTT OPPLAG:

Dr. juris Gustav Smedul:

«Patriotisme og landssvik»

Pris kr. 10.—. Innb. kr. 12.—.

Ekspederes nå omgående portofritt, etter mottakelsen av beløpet. — Send Deres bestilling til «8. Mai», Kristiansund N.